

شطرنج درسنامه

مطالب آموزشی با مثال های ساده و قابل درک

سطح متوسطه ۱

www.achmazstore.ir

مؤلف: ساسان ربیعی

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

درسنامه شطرنج

متوسطه ۱

www.achmazstore.ir

تالیف

ساسان ربیعی

انتشارات فرزین

سرشناسه	: ربیعی، ساسان، ۱۳۳۶
عنوان و نام پدیدآور	: درسنامه شطرنج: متوسطه ۱/تالیف ساسان ربیعی
مشخصات نشر	: تهران: فرزین، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص: مصور، جدول
شابک	: ۵۰۰۰۰۰ ریال : 8-90-5017-600-978
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: شطرنج -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Chess -- Study and teaching
رده بندی کنگره	: GV ۱۴۴۵
رده بندی دیویی	: ۷۹۴/۱۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۴۱۵۵۴۸
وضعیت رکورد	: فیپا

www.achmazstore.ir
فرزین
 انتشارات فرزین

درسنامه شطرنج (متوسطه ۱)

تالیف: ساسان ربیعی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: طیف نگار

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

بها: برای مشاهده قیمت به روز این کتاب به سایت achmazstore.ir مراجعه نمایید.

ISBN: 978-600-5017-90-8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۹۰-۸

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۲۴۰۶ - ۶۶۱۷۵۸۷۴

فهرست مطالب

۴	پیشگفتار
۵	نماد ها و نشانه ها در شطرنج
۷	یاد آوری درس های گذشته
۴۳	درس اول: حمله پیکانی
۵۵	درس دوم: مهره پر وظیفه
۶۵	درس سوم: ترکیب بر اساس مهره فیل
۷۹	درس چهارم: ترکیب بر اساس مهره اسب
۹۹	درس پنجم: ترکیب های پیاده
۱۰۹	درس ششم: ترکیب سوار های سنگین
۱۲۷	درس هفتم: ترکیب با موضوع هماهنگی سوار ها (۱)
۱۳۷	درس هشتم: ترکیب با موضوع هماهنگی سوار ها (۲)
۱۴۹	پاسخ تمرین ها

www.achmazstore.ir

پیشگفتار

در سری کتاب های درسنامه شطرنج، نگارنده سعی کرده است کلیه مطالب لازم و ضروری آموزش علمی شطرنج به علاقمندان و هنرجویان را گرد آورد. امید است این سری کتاب ها که مطالب بنیادین شطرنج در هر سه مرحله بازی هستند، بتوانند به نیاز مبرم علاقمندان و دوست بی شمار شطرنج پاسخ دهد.

کتاب پیش روی شما عزیزان، نهمین جلد از مجموع ۱۴ جلد کتابی است که توسط اینجانب نگارش درآمده است و نتیجه سال ها تلاش و تجربه در امر آموزش شطرنج می باشد. کتاب سطح متوسطه (۱) را شامل می شود که مشتمل بر هشت درس برای هشت جلسه آموزش می کار جدیدی که در این کتاب ایران افتاده، این است که بسیاری از دیاگرام ها از بازی های قهرمانان شطرنج ایران گرفته شده است. این امر به دو دلیل اتفاق افتاده است: یک اینکه ما قهرمانان نیرومند و سرشناسی داریم و با این کار شطرنج بازان جوان و نوآموزان ما با این اسطوره های ایران آشنا می شوند. و دیگر اینکه ما می توانیم از طریق بازی های قهرمانان خودمان که حرف زیادی برای گفتن در سطح جهان دارند، شطرنج را به خوبی فرا بگیریم.

در اینجا روی سخن با قهرمانان و اساتید ایرانی است که در این کتاب بازی های آنها مورد و تحلیل قرار گرفته است. قهرمانانی که با کوشش خستگی ناپذیر خود علاوه بر ساعت ها تلاش پشت میز مسابقات، اوقات ارزشمندی را برای مطالعات و بررسی های ضروری اختصاص می دهند با اندیشه والای خود، با جابجا کردن مهره های بی جان زیبایی های دل انگیزی خلق می کنند. مورد احترام عمیق ما می باشند و انعکاس پیروزی ها یا شکست هایشان در این کتاب صرفاً آموزشی داشته و به منظور شناساندن سبک آنها و آموزش به نوآموزان شطرنج می باشد.

نمادها و نشانه‌ها در شطرنج

وضعیت سیاه برنده هست	-+	وضعیت سفید برنده هست	+ -
سیاه وضعیت بهتری دارد	$\bar{-}$	سفید وضعیت بهتری دارد	$\pm$
سیاه برتری جزئی دارد	$\bar{=}$	سفید برتری جزئی دارد	$\pm$
حرکت عالی	!!	حرکت خوب	!
اشتباه بزرگ	??	حرکت بد	?
حرکت مشکوک	?!	حرکت جالب توجه	!?
مات	#	کیش	+
وضعیت مبهم	∞	وضعیت متعادل	=
با داشتن جبران	$\equiv$	گرفتن مهره	x
با بازی متقابل	$\updownarrow$	با داشتن ابتکار عمل	$\uparrow$

www.achmazstore.ir

یاد آوری درس های گذشته

در این درس مروری خواهیم داشت بر مطالب کتاب درسنامه
شطرنج مقدماتی (۱) شامل: طراحی مات، ترکیب (۱)،
ستون‌های باز، عرض هفتم (دوم)، پیاده ضعیف، خانه های
ضعیف، ترکیب (۲) و هدیه یونانی

۱. طراحی مات www.achmazstore.ir

عنان طور که مشاهده می‌کنید، سیاه دو سوار
عقب است. اما سوار های جناح وزیر سفید هیچ
کدام فعال نیستند. شاه سفید بدون حامی
گرفتار شده است. تهدید سیاه c5 ، $1\dots$ و
مات در $f2$ می‌باشد.

طراحی مات و الگو های ماتی به شما کمک
می‌کند تا در وضعیت های واقعی مات ها را
بیابید و آنها را به کار ببندید. به اولین نمونه
توجه کنید:

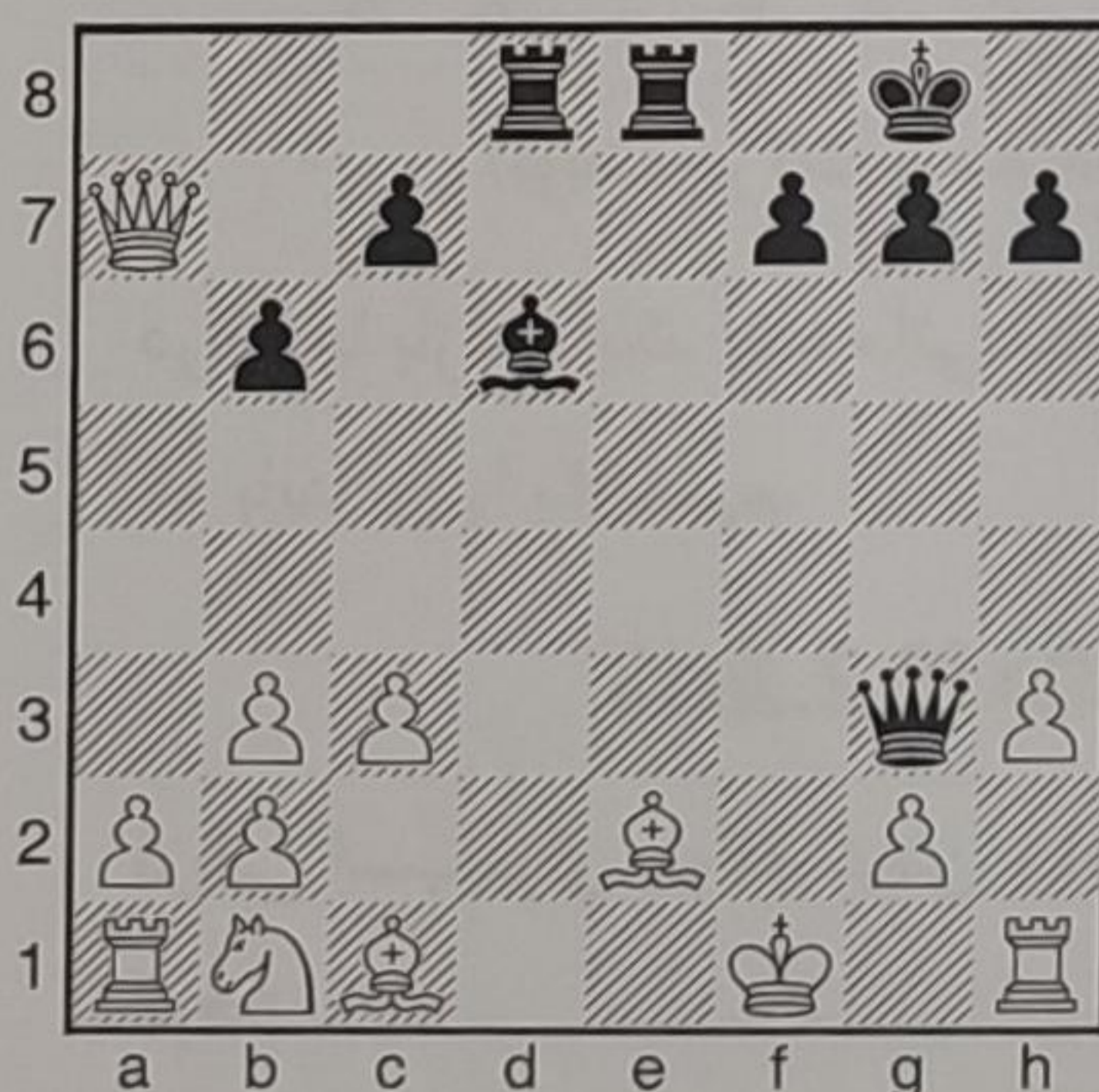
1.b4

اگر $1.\text{d2}$ c5 $2.\text{e1}$ d1

$3.\text{xd1}$ $\text{xe1}\#$

سفید جلو تهدید سیاه را گرفت. اما آیا به راستی
توانسته وضعیت را دفاع کند؟

حالا سیاه باید راه دیگری را برای پیروزی پیدا
کند. اگر فیل $d6$ نبود، با قربانی رخ در $d1$ و
به دنبال دور شدن فیل سفید، با کیش رخ دیگر
در $e1$ سفید مات می‌شد. در نتیجه، این یک

(نوبت حرکت با سفید)

طرح ماتی به حساب می‌آید. اما سیاه طراحی دیگری در ذهن انجام می‌دهد که بسیار زیبا است:

1... ♔e1+!!

قبلاً درسی به نام جلب کردن داشتیم. سیاه با قربانی وزیر، شاه سفید را به e1 جلب می‌کند تا بعد از گرفته شدن وزیر با فیل کیش بدهد. چون لازم است که ستون d باز شود.

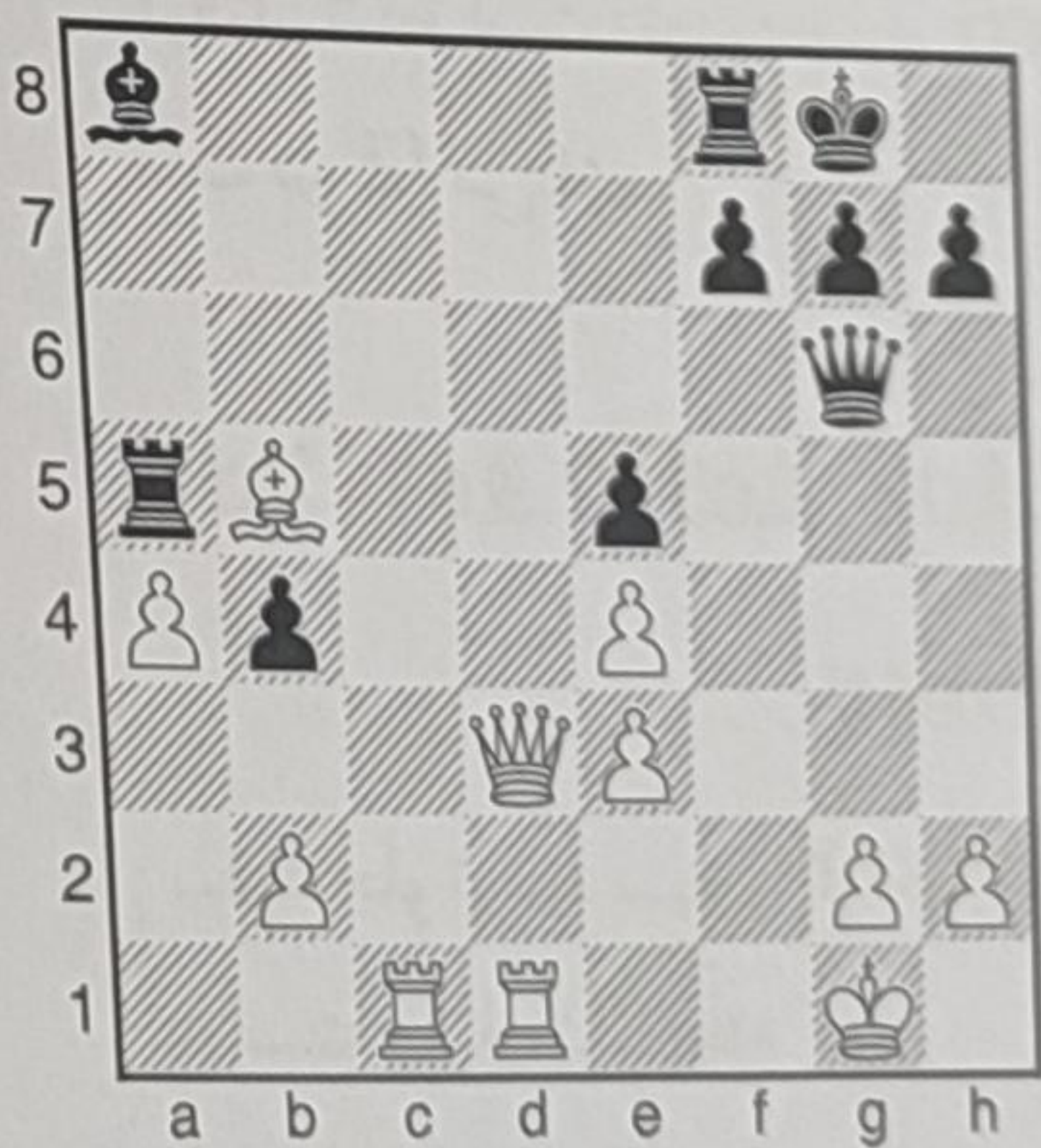
2. ♔xe1 ♘g3+ 3. ♔f1 ♖d1+

4. ♘xd1 ♖e1#

به وضعیت بعدی توجه کنید:

گرونیگن - ۱۹۸۸

سیاه: گرینفلد

(نوبت حرکت با سفید)

در این پوزیسیون، سفید وضعیت مات زیبایی را طراحی کرده و اجرا می‌کند. ایده سفید بسیار

جالب و کاربردی است. سعی کنید آن کرده و به ذهن بسپارید:

سفید رخ خود را قربانی می‌کند. سیاه رخ را بگیرد زیرا در عرض آخر مات می‌دهد.

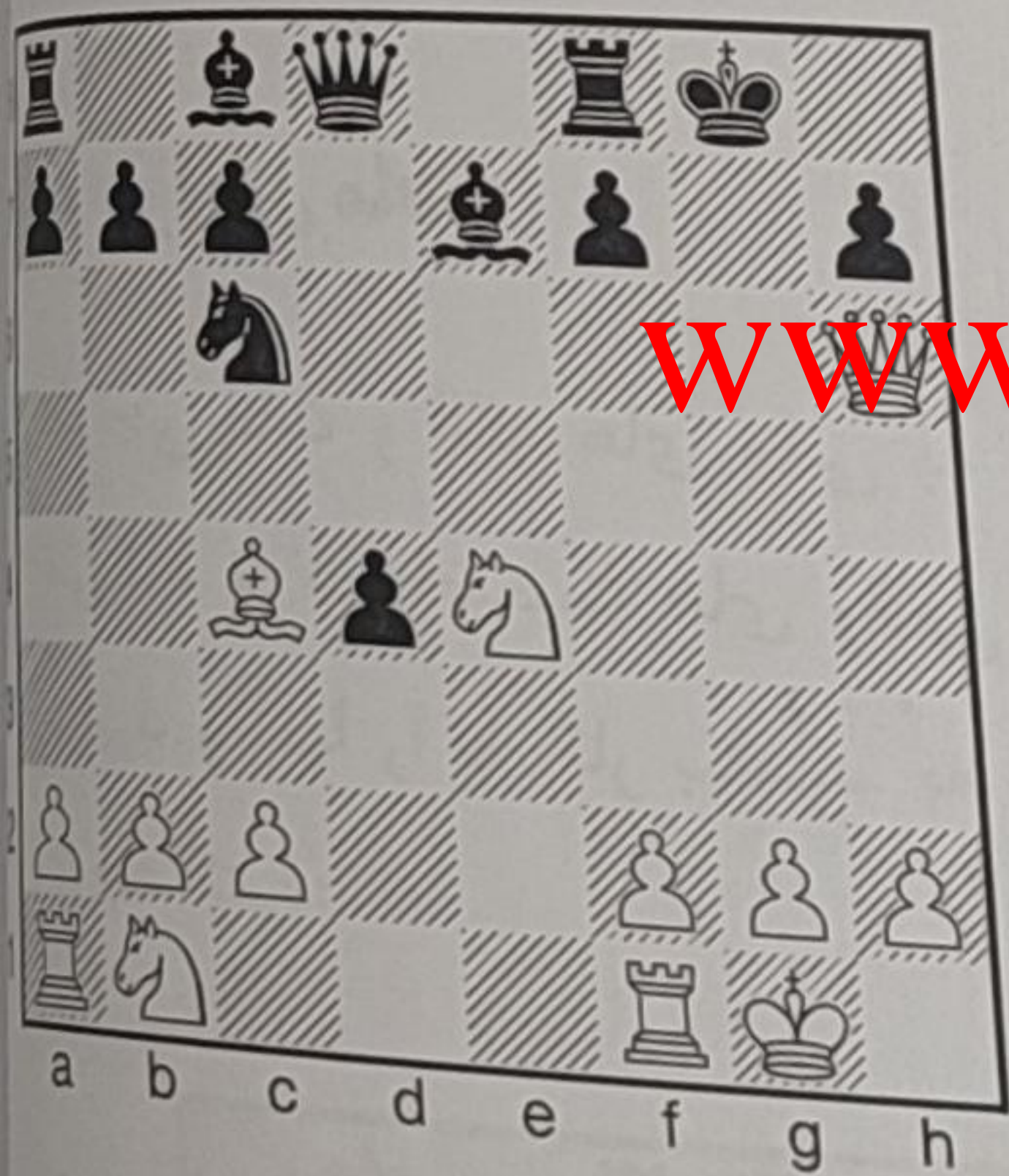
♖b6 2. ♔d8!!

تهدید سفید، گرفتن رخ f8 و مات می‌دهد.

♖xd8 3. ♖dxd8+ ♔xd8

♖xd8#

به نمونه بعدی توجه کنید:

(نوبت حرکت با سفید)

در اینجا باز هم یک ایده ماتی ساده وجود دارد که باید آن را بشناسیم.

♖f6+! ♘xf6 2. ♘d3

قربانی اسب برای بلوکه کردن پیاده f7 صورت گرفت.

♖e8 3. ♘xh7+ ♔h8 4. ♘g6+

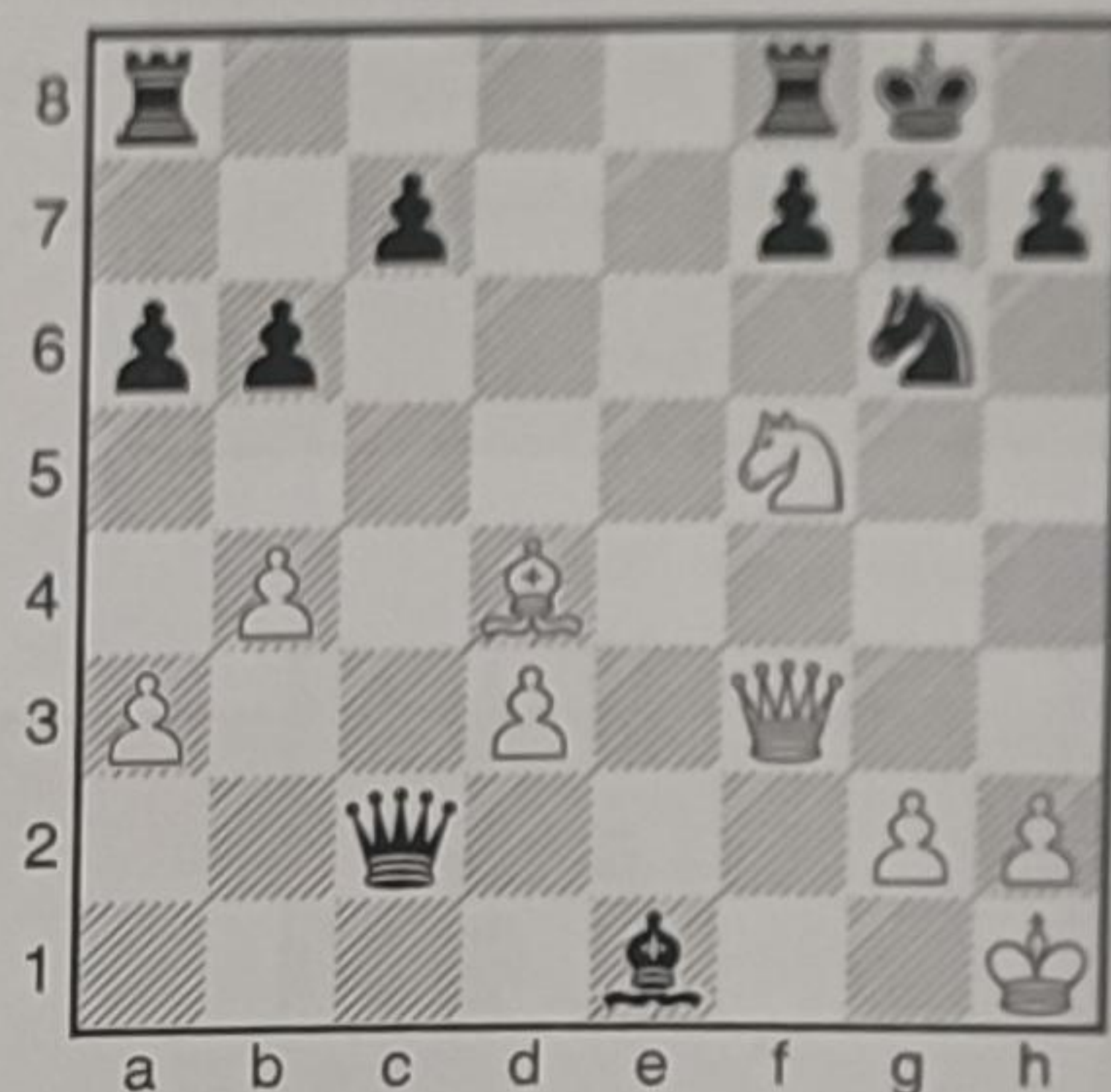
♖g8 5. ♔h7+ ♔f8 6. ♔xf7#

به وضعیت بعدی توجه کنید:

به وضعیت بعدی توجه کنید:

سفید: مالِیسا وِسکاس
سیاه: وولِکِه
هلند - ۱۹۹۰

(نوبت حرکت با سفید)

سفید دو رخ عقب است اما به سرعت حریف را مات می کند. با یک ایده ساده دیگر آشنا شویم:

(نوبت حرکت با سفید)

1. ♘f6+! ♔h8

اگر 1...gxn6 2. ♚f6

و مات بی دفاع در حرکت بعد.

به طراحی ماتی که سفید تدارک دیده است خوب توجه کنید. به خصوص دیدن آخرین حرکت کمی مشکل بود:

2. ♚f6!!

یک حرکت تمام کننده!

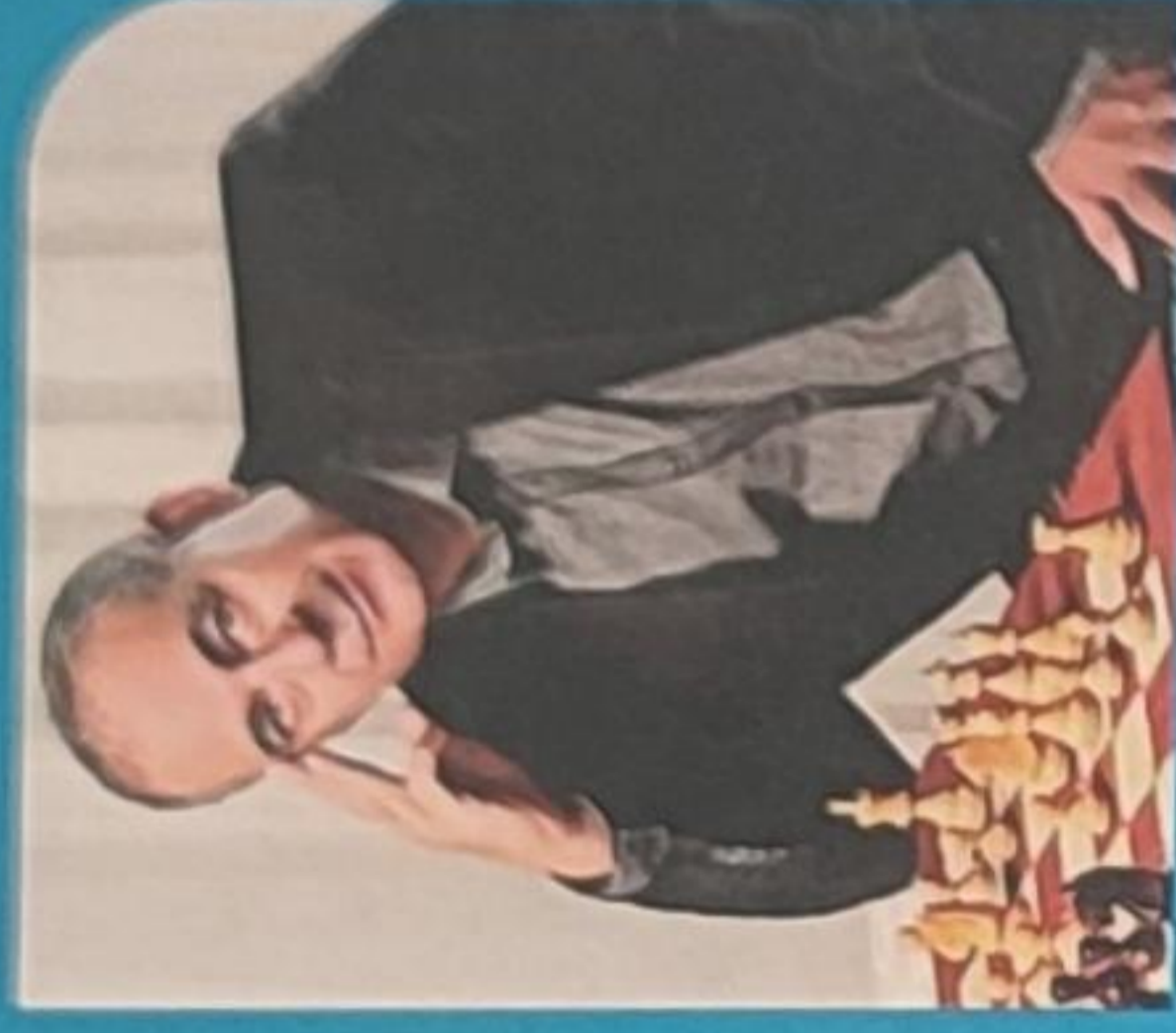
1. ♖xh7! ♔xh7 2. ♚xf7+ ♔h8

3. ♖d3 ♖xg5 4. ♖h3+ ♖h5

5. ♘f4!!

سیاه واگذار کرد.

در واقع شما از حرکت اول که رخ را قربانی می دهید، باید تا آخرین حرکت که منجر به مات یا برتری می شود را محاسبه کنید. حرکت بعد، آخرین حلقه از محاسبات سفید است که از ابتدا باید متوجه آن می شدیم تا قربانی رخ در h7 را انجام می دادیم.

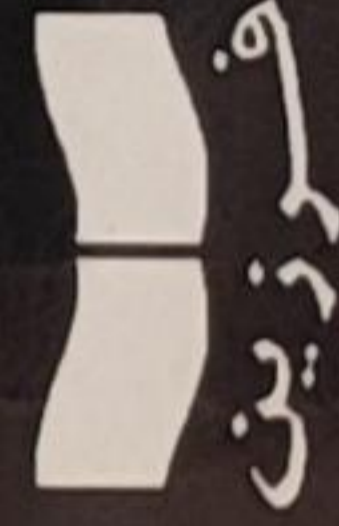

سخنی با شما عزیزان

پس از سال‌ها تلاش و تجربه در رشته شطرنج و کسب افتخاراتی همچون قهرمانی جوانان ایران، نفر پنجم اولین دوره مسابقات جوانان آسیا، نایب قهرمان ایران و عضو تیم ملی و ... و همچنین بیش از بیست سال تدریس شطرنج به عنوان مربی درجه یک فدراسیون شطرنج، بر آن شده تا حاصل تجربیات خود را در قالب یک مجموعه آموزشی چهارده جلدی و در سه سطح آمادگی، مقدماتی و متوسطه به نگارش درآورم تا سهمی هر چند اندک در رشد و اعتلای هنرمندان عزیز این مزار و بوه ایفا

کنم
این دوره آموزشی به گونه‌ای تدوین شده است که هم به عنوان خود آموز و هم جهت تدریس در مدارس و باشگاه‌های شطرنج مورد استفاده قرار گیرد. کتاب پیش روی شما عزیزان، نهمین جلد از این مجموعه چهارده جلدی است که سطح متوسطه (۱) را شامل می‌شود.
کتاب شامل هشت درس برای هشت جلسه آموزش است. مطالب آموزشی با مثال‌های ساده و قابل درک آموزش داده می‌شوند. به دنبال آن، دو مجموعه تمرین جهت درک بهتر و مرور بر مطالب با عنوان تمرین در کلاس و تمرین در منزل ارائه خواهند شد

فروشگاه: فیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

www.farzinpub.ir

تلفن: ۰۶۶۴۶۱۴۰۶-۰۲۱

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-5017-90-8

9 786005 017908